

Ez a szakasz áttekintést nyújt a határokon átnyúló ügyekben a bizonyítékok beszerzésére, a kölcsönös jogsegélyre és a közös nyomozócsoportok létrehozására vonatkozó uniós jogszabályokról.

Háttér

Az Unión belüli határellenőrzés megszüntetése jelentősen megkönnyítette a polgárok szabad utazását, ám egyúttal a bűnelkövetők számára is könnyebbé tette a határokon átnyúló bűnözői tevékenységek folytatását.

Ezért alapvető fontosságú, hogy az uniós tagállamok hatékonyan együttműködjenek a büntetőügyekben történő bizonyítékgyűjtés kapcsán.

Bizonyításfelvétel büntetőügyben

Az európai nyomozási határozat

Az európai nyomozási határozat egy uniós tagállam igazságügyi hatósága által kibocsátott vagy érvényesített igazságügyi határozat, amelynek célja egy másik uniós tagállamban nyomozati intézkedések elvégzése büntetőügyben történő bizonyítékgyűjtés céljából.

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló irányelvet 2014. április 3-án fogadták el. Az uniós tagállamoknak 2017. május 22-ig kellett átültetniük az irányelvet nemzeti jogrendszerükbe. Dániát és Írországot ez az eszköz nem köti.

Az európai nyomozási határozat a kölcsönös elismerésen alapul, ami azt jelenti, hogy a végrehajtó hatóság köteles elismerni a másik tagállam kérelmét és biztosítani annak végrehajtását. A végrehajtásnak ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel kell történnie, mintha az adott nyomozási cselekményt a végrehajtó tagállam valamely hatósága rendelte volna el. Európai nyomozási határozat már meglévő bizonyítékok beszerzése érdekében is kibocsátható.

Az irányelv egységes, átfogó bizonyításfelvételi keretet hoz létre. A nyomozati intézkedések közé tartozik például a tanúk meghallgatása, telefonbeszélgetések lehallgatása, a fedett nyomozás és a banki ügyletekre vonatkozó információk gyűjtése.

A kibocsátó hatóság csak akkor alkalmazhat európai nyomozási határozatot, ha a nyomozási cselekmény:

szükséges,

arányos, és

hasonló belföldi ügyekben megengedett.

Az európai nyomozási határozatot a végrehajtó uniós tagállam hivatalos nyelvére, vagy a végrehajtó uniós tagállam által megjelölt bármely más nyelvre lefordított formanyomtatványon adják ki.

Az új irányelv keretében a nyomozási cselekményeket a végrehajtó uniós tagállamban ugyanolyan gyorsan és ugyanolyan elsőbbséggel kell elvégezni, mint egy hasonló belföldi ügyben.

Az irányelv határidőket is meghatároz (legfeljebb **30 napot** a kérelem elismerésére és végrehajtása tárgyában hozott határozat meghozatalára, továbbá e határozat meghozatalától számított **90 napot** a kérelem tényleges végrehajtására).

Az uniós tagállamok megtagadhatják a kérelem végrehajtását bizonyos indokok alapján. Az alábbi indokok miatt az intézkedés minden esetben megtagadható:

valamely mentesség vagy kiváltság, illetve a sajtószabadsággal összefüggő büntetőjogi felelősséget korlátozó szabályok megléte

alapvető nemzetbiztonsági érdek sérelme

nem büntetőeljárás cél

a *ne bis in idem* elve

területen kívüli hatály és kettős büntethetőség együttes fennállása

alapjogi kötelezettségekkel való összeegyeztethetlenség.

Bizonyos intézkedések vonatkozásában a megtagadás további indokai is fennállnak:

a kettős büntethetőség hiánya (kivéve meghatározott súlyos bűncselekményeket)

az intézkedést lehetetlen végrehajtani (a nyomozati intézkedés nem létezik vagy hasonló belföldi ügyekben nem alkalmazható, és nincs alternatívája).

Elektronikus bizonyítékok

Az elektronikus bizonyítékok – például egy e-mail-fiók tulajdonosára vagy a Facebook messenger alkalmazás révén küldött üzenetek időpontjára és tartalmára vonatkozó információk – bűnügyi nyomozás céljából történő beszerzésének gyakran vannak határokon átnyúló vonatkozásai, mivel lehetséges, hogy az adatok tárolási helye vagy a szolgáltatók más uniós tagállamban, vagy bárhol máshol a világon találhatók.

Ebben az összefüggésben a hagyományos igazságügyi együttműködési eszközök túl lassúnak számítanak. Az Európai Bizottság 2018. április 17-én egy **rendelet** és egy **irányelv** formájában új szabályokat javasolt annak érdekében, hogy megkönnyítse és gyorsabbá tegye a bűnüldöző és az igazságügyi hatóságok számára a bűnözők és terroristák nyomozati és esetlegesen büntetőeljárás alá vonásához szükséges elektronikus bizonyítékok beszerzését.

Kölcsönös jogsegély

E jogsegély jogi kereteit a 2000. május 29-én megkötött, az **Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény** és annak 2001. október 16-i **jegyzőkönyve** határozza meg.

Az egyezmény elsődleges célja az igazságügyi együttműködés javítása a kölcsönös jogsegélyt szabályozó meglévő rendelkezések továbbfejlesztése és korszerűsítése révén. Az egyezmény kiegészíti, különösen, az alább felsorolt jogi eszközök rendelkezéseit, és megkönnyíti azok alkalmazását az uniós tagállamok között:

az Európa Tanács **kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 1959. április 20-i európai egyezménye** és annak 1978. március 17-i kiegészítő jegyzőkönyve;

A Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-i egyezmények a kölcsönös bűnügyi jogsegélyre vonatkozó rendelkezései.

Az egyezmény keretében a megkereső hatóság közvetlenül felveheti a kapcsolatot a kibocsátó hatósággal.

Amennyiben a végrehajtó hatóságnak nincs jogalapja a megtagadásra, a megkeresésnek a lehető leghamarabb és lehetőleg a kibocsátó hatóság által megszabott határidőn belül kell eleget tenni.

2017. május 22-ig az egyezmény volt az EU-n belüli bizonyításfelvétel legfontosabb eszköze. Ettől az időponttól kezdve az európai nyomozási határozatról szóló irányelv alkalmazandó az egyezmény és a jegyzőkönyv vonatkozó rendelkezései helyett azon uniós tagállamok vonatkozásában, amelyekre nézve az irányelv kötelező. Az egyezmény és a jegyzőkönyv továbbra is különös jelentőséggel bír ez utóbbi országok számára annyiban, amennyiben bizonyos rendelkezéseket (például a közös nyomozócsoportokra vonatkozókat) nem váltottak fel az irányelv rendelkezései, valamint azon uniós országok számára, amelyekre nézve az irányelv nem kötelező. Az egyezmény megerősítésének részletei **itt**, a jegyzőkönyv megerősítésének részletei pedig **itt** találhatóak.

Közös nyomozócsoportok

A közös nyomozócsoport több állam bíráiból, ügyészeiből és bűnüldöző hatóságaiból álló, határozott időre és konkrét célból, írásbeli megállapodással létrehozott olyan csoport, amelynek rendeltetése, hogy egy vagy több részt vevő állam területén bűnügyi nyomozást folytasson. Az uniós jogi keret közös nyomozócsoport tagállamok közötti létrehozására [az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény](#) 13. cikkében, valamint [a közös nyomozócsoportokról szóló 2002/465/IB tanácsi kerethatározatban](#) biztosít lehetőséget.

További információk

[Közös nyomozócsoportok](#)

Utolsó frissítés: 25/11/2019

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.